No. 1697 Zaterdag 8 Juli 1916. 33ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50: voor elken regel meer 7½ cts.

Hoedenindustrie en Vlechtonderwijs.

VI.

Tot nu toe heb ik mij in deze artikelen uitsluitend bezig gehouden met de z. g. *staplehats*, de meest goedkoope stroohoeden, die nagenoeg allen hun weg vinden naar Noord-Amerika, en in de prijsnoteeringen van den *Curaçaoschen Handelsbond* vroeger tegen fl 4. per dozijn, nu sedert een jaar reeds tegen slechts 3.12½ staan aangegeven.

In het kort de middelen samen vattend die naar onze meening kunnen bijdragen om de vlechtsters dezer hoeden betere verdiensten te bezorgen, komen wij tot de volgende resultaten:

1o. Er dient door onzen *Handelsbond* een minimum-prijs voor deze hoeden bepaald te worden van 3,50 of 4,00 fl. per dozijn.

2o. De winsten door de Syriërs gemaakt, die met commissieloon kunnen vergeleken worden, moeten niet verhaald worden op de vlechtsters, doch of wel door de Curaçaosche exporteurs gedragen, of den Amerikaanschen afnemers in rekening gebracht worden.

3o. De oprichting van een coöperatieve instelling voor de hoedenindustrie.

4o. Deze Coöperatieve Bond kan nog tot een andere verbetering leiden, die wij nog niet genoemd hebben. De coöperatie zal tot logisch gevolg hebben, dat de vlechtsters beter de handels-waarde van hun eigen arbeid zullen leeren beoordeelen. Een gezonde coöperatie moet uitsluitend het voordeel der leden beoogen. Consequent zal zijn, dat men bij den opkoop de hoeden moet taxeeren en betalen volgens hun werkelijke waarde. Dat gebeurt nu niet. In een onzer vorige artikelen hebben wij reeds aangestipt, dat de Syriërs in den regel slechts een uniformen prijs betalen voor alle *staplehats*, goed of slecht gevlochten. Wij ontkennen dus niet, dat de Syriërs ook wel eens duurdere sooren van een *hoogere klasse* b. v. ola's hebben opgekocht, en overeenkomtig de marktprijs betaald. Doch wij bespreken tot nu toe uitsluitend de ordinaire hoeden.

Ook worden door hen sommige hoeden geweigerd, die zelfs niet aan minimum-eischen van fatsoenlijk vlechtwerk voldoen. Doch waarop wij hier de volle aandacht wenschen te vestigen, is, dat vele vlechtsters, vooral de jongere, die op de buitenscholen het eerste vlechtonderwijs genoten hebben, ordinaire hoeden vlechten, die veel degelijker en netter zijn afgewerkt, hoeden, die dus strikt genomen niet meer tot de ordinaire hoeden kunnen gerekend worden. Zulke hoeden behooren dus feitelijk in een hoogere klas gerangschikt te worden, en vertegenwoordigen soms zelfs een waarde van 45 à 50 cts. Maar omdat de vlechtster dikwijls niet de waarde van haar werk weet te beoordeelen, of ook omdat de Syriërs er geen hoogeren prijs voor geven, worden ook zulke hoeden tegen denzelfden standaardprijs van 25 cts of minder, van de hand gedaan. Doch de Syriërs sorteeren naderhand alle hoeden naar soort en kwaliteit, en weten voor dergelijke beter en netter gevlochten exemplaren bij de exporteurs een hoogeren prijs te besommen. Dat is een tweede voordeel voor de Syriërs.

Bij de Coöperatie mag zulk een praktijk niet gehandhaafd blijven. De belangen der vlechtsters moet voor alles behartigd en nooit uit het oog verloren worden. De Coöperatie heeft de verplichting voor zulke hoeden, in geval er een markt voor te vinden is, een hooger bedrag overeenkomstig de meerdere waarde uit te betalen. Zóó zal door de Coöperatie de vlechtster zelve leeren beseffen, dat het voordeeliger is een hoed zorgvuldiger en netter af te werken, en dien ten gevolge ook de meer technische ontwikkeling der vlechtsters in de hand worden gewerkt.

Doch hieruit blijkt opnieuw, hoe moeielijk het voortbestaan van zulke Coöperatie zal worden, met welke kleine winsten zij zich zal moeten tevreden stellen, welke een doodelijke concurentie zij zal te verduren hebben. Door de grootere winsten, die onze exporteurs op de hoeden maken, zullen zij desnoods tegen lageren prijs het artikel aan de Amerikaansche markt kunnen aanbieden, dan waartoe de Coöperatieve, die zich met een uiterst geringen prijs moet vergenoegen, in staat is.

***

Hiermede neem ik afscheid van de stapelhoeden. Zoo zijn wij gevorderd tot de bespreking van de middelsoort en fijnere hoeden en het vlechtonderwijs.

Er is nog een punt, dat zoowel op de ordinaire als op de fijnere stroohoeden betrekking heeft, en dat ik om die reden volgens mijn oorspronkelijk plan eerst op het einde van deze artikelenreeks had willen behandelen.

Dat is het *vlechtstroo*, het materiaal waaruit zoowel de ordinaire als de fijne hoed gevlochten wordt. Daar evenwel ook dit een zeer grooten invloed op het werk en verdiensten der vlechtsters van de stapelhoeden kan uitgaan, en dit punt vooral in den laatsten tijd wederom tot nieuwe discussies en agitatie en verwarring van denkbeelden heeft aanleiding gegeven wil ik het reeds nu behandelen. De groote omvang der stof zou dit artikel echter al te zeer uitbreiden en daarom zal ik deze kwestie van het *vlechtstroo* in het volgend artikel afzonderlijk bespreken.

P. A. Euwens.

Vredesgeruchten.

Het gerucht, dat Z. H. de Paus aan president Wilson een schrijven heeft gezonden schijnt onjuist.

Een inzender in *The Economist* betoogt, dat het tijd wordt, dat er een einde komt aan den verlammenden oorlog, die door geen der oorlogvoerenden tot een schitterend einde kan worden gebracht.

De correspondent der *Times* te Washington seinde:

„De Duitschers zijn hier hard aan het werk om een atmosfeer van vrede te scheppen. Graaf Bernstoff vertelt aan zijn kennissen, dat er dezen zomer een wapenstilstand en vrede zal komen. Deze profetie berust op zoogezegde uitputting van al de oorlogsvoerenden Er worden pogingen gedaan om de openbare meening in Amerika te doen gelooven, dat Frankrijk bijkans op zijn laatste beenen loopt, dat Rusland niets meer doen kan, althans niet tegen Duitschland en dat Engeland geen lust heeft meer te doen dan het doet. Men verwacht, dat president Wilson, indien Duitschland of Oostenrijk of beiden voorstellen gedaan hebben, in die voorstellen zal treden.

Een *Tel*-corr. heeft te Vlissingen gesproken met *Engelsche* vrouwen, die uit Berlijn terugkeerden naar hun vaderland.

Dat de tijd veranderd is, merkten we aan de gemoedstemming het best, vertelde een dame. Vroeger lag in ieders mond: „Wir wollen siegen. Wir müssen siegen...... Wier werden siegen!" Nu is de algemeene verzuchting. „Was die vreeselijke oorlog maar klaar!" En de moedigsten spreken van geen overwinning meer, doch zeggen gelaten: „Wij moeten volhouden, de beproevigen dragen." Die veranderde stemming merkten we op 's keizers Geburtstagfeier. Unter den Linden speelde een muziekkorps volksliederen. O, vroeger zongen de menschen mee en 't was of de donder langs de laan rolde. Nu zweeg het volk. Sommige trachtten wel er de geestdrift in te brengen, maar 't ging niet. „Singen! Singen!" riepen ze en ze zetten zelfs in. Maar ik hoorde protestaties als. „Wat zingen — — nu mijn twee zonen gevallen zijn!" of: „Mijn kinderen hebben honger", en meer dergelijke.

Unter den Linden is 't nu somber, 's avonds verlaten en schaars verlicht.

Men sprak me ook over den rouw te Berlijn Een dame vertelde, dat een harer kennissen haar man en vier zonen verloren had.

En van meer gezinnen blijft slechts de vrouw over. In elke woning bijna is verdriet of angst!

't Is lang geleden, dat de vrouwen riepen: „Als de mannen sneuvelen, dan zullen wij gaan strijden!" De oorlogsroes is voorbij. De teleurstelling van Verdun heeft de laatste geestdrift gedoofd. O ja, voor Koet-el-Amara vlagde men...... dat was officiëel...... en 't scheen velen goed te doen, dat juist Engelschen daar gevangen genomen waren, maar 't nieuws wekte de hoop niet op, te minder nog, daar men kort daarop vernam, dat de militaire wet in Engeland zegevierend er door ging. Zelfs de Ruhlebers wisten dit nieuws en ook het totaal mislukken van den Ierschen opstand.

BOVENWINDSCHE STEMMEN.

XVIII.

De ontvangst te Gustavia geschiedde volgens hetzelfde plechtig ritueel als te Marigot, alleen ging het ietwat deftiger, en scheen ook het Publiek voornamer.

Persoonlijk leidde de *Premier Adjoint* den Bisschop tot onder den troonhemel en bleef naast Monseigneur loopen; de Pastoor en Secretaris volgden.

De processie was een echte optocht in den waren zin des woords, want de straten, waar wij door moesten, liepen allen op om de hoogte der kerk te bereiken. Het plaveisel bestond uit groote bolle keien, door den regen nat en glad geworden. Een gemakkelijke tocht was het niet, maar we kwamen ten slotte op het kerkplein. Dit plein beslaat de volle breedte van de bovenstad en verbindt de twee hoogste zijstraten.

In het midden staat de mooie steenen kerk hoog en breed. Alweer moesten we 'n twintig treden klimmen, voor dat we op het platvorm stonden vlak voor de hoofddeur der kerk. Eerst daar nam de Pastoor de verdere leiding van de plechtigheid van den wn. Burgemeester over.

St. Barthélemy is op en top Fransch gezind. De menschen spreken er allemaal ook Engelsch, maar in hun hart zijn ze door en door Fransch. Bij plebisciet hebben ze met algemeene stemmen aangevraagd weder onder Frankrijk te mogen behooren. Daarom stond Zweden 10 Augustus 1877 dit eiland aan Frankrijk af.

De officiëele toespraken van Pastoor en Bisschop werden dus in het Fransch gehouden, in welke taal ook steeds gepreekt wordt en Katechismus gegeven. De algemeene omgangstaal is echter ook hier Engelsch, ofschoon de nettere standen aan Fransch de voorkeur geven.

Wegens den vreemdsoortigen terreintoestand werd van verder plechtig geleide afgezien en ging Monseigneur stilletjes door de Sacristie naar de Pastorie.

Maar die lag niet naast de deur.

Om van uit de kerk in de sacristie achter het altaar te komen, moet men eerst een paar treden op bij het presbyterium, dan weer twee, drie op zij van het altaar en ten slotte een zeer ongelijke trap in den ruwen rotswand uitgehouwen achter het altaar. De sacristie ligt op de halve hoogte van de kerk, de pastorie nog drie terrassen hooger, en is het hoogste huis van heel Gustavia. Men mag dus wel goed kunnen klimmen, als men hier de kerk bedient en 's morgens vroeg ter dege uitkijken, dat men niets vergeet, als men naar de kerk gaat.

Langs drie steenen trappen bereikt men de pastorie. Tusschen iedere trap ligt een smal terras van vijf Meter breed. De eerste trap is ± 20 treden hoog en dient als openbaar middel van verkeer. Zij moet beschouwd worden als een stuk straat, gelijk daar meerdere straten eenvoudig uit trappen bestaan. Zeer practisch hadden de Franschen langs deze trap geen twee leuningen aangebracht, een aan elken kant, maar zij plaatsten een enkele ijzeren leuning middenin Nu blijft de passage altijd vrij, daar de menschen tegelijkertijd op en af kunnen langs deze trap, daar eenieder steeds rechts houdt.

Na al dat geklim waren we blijde eindelijk thuis te zijn en ons eens te kunnen verfrisschen.

't Zat er wel aardig in dien hoogen uitkijktoren, met een prachtig gezicht over baai en stad. Maar al heel gauw kregen we 't idee, dat we opgesloten zaten in een balon captif!

De bedelaars zorgden er echter wel voor, dat wij ons herinnerden nog verbonden te zijn met de bewoonde aarde. Met veel belangstelling kwamen zij naar de hooge gasten informeeren.

Ik geloof, dat er veel armoede heerscht op St. Barths, want de bedelaars zijn er talrijk. Daarbij zien ze er zoo vreemd uit, dat men onwillekeurig meent met een melaatsche te doen te hebben. Nu kan dat wel verbeelding zijn, omdat die onderkomen, half gewasschen, gore blanken u lastig vallen in een omgeving, waar de melaatschheid inheemsch is en de zieken vrij mogen rondloopen.

Men heeft dus nooit volkomen zekerheid, dat het niet een dergelijk geval is, en is al blijde ze spoedig met een kleinigheid van uw deur te kunnen verwijderen.

Nu juist niet het beste middel om bedelarij tegen te gaan.

Maar, wat zal men er aan doen? De Politiek bederft geheel het burgerlijk leven van St. Barths. Men durft geen ingrijpende maatregelen te nemen, omdat men bang is stemmen te verliezen.

Dit werd ons door vooraanstaande politici verzekerd.

De familie, die nu eenmaal aan 't roer zit, staat haar plaats niet gaarne af

Het geheele eiland telt ternauwernood 2000 menschen, de voornaamste families, waaruit Burgemeester en Raad gekozen kunnen worden, zijn weinig in getal, de onderlinge naijver is derhalve zeer groot.

Deze politieke vrijheid om te kunnen kiezen en gekozen te worden schijnt wel de grootste aantrekkelijkheid geweest te zijn bij de algemeene volksstemming van 77. Wat het volk nog meer van Frankrijk verwachtte, heeft het niet verkregen.

Een buitenstaander althans ontvangt niet den indruk, dat *La grande Patrie* heel veel voor dit armoedige eiland doet.

Toen we 's avonds van de eerste visites terugkeerden, moesten we zelf een lantaarn medenemen, want straatverlichting was er niet. De menschen riepen ons toe dichter langs de huizen te gaan, omdat het gevaar van in gaten en kuilen te vallen dan minder was.

Een ziekenhuis was er niet, evenmin als een dokter.

Een school is er, geloof ik, wel. Zeker wordt er door een Juffrouw onderricht gegeven aan de meisjes.

Het eenige fonds voor armen en zieken is een kapitaal van 80.000 francs, de som door Frankrijk aan Zweden in 1877 in ruil voor het eiland aangeboden, maar door den toenmaligen Zweedschen koning aan St. Barthelemy geschonken als een foodskapitaal voor liefdadige doeleinden. Een gedeelte van de rente wordt als aalmoes uitgegeven, het overige moet dienen om het kapitaal te vermeerderen en op die wijze de stichting van een ziekenverpleging mogelijk te maken.

De handel bestaat hoofdzakelijk in uitvoer van vee. Loriant, de tweede plaats van St. Barths, is een visschersdorp. Of de visch oók wordt uitgevoerd, weet ik niet zeker. De industrie bestaat in het maken van groote hoeden en vegers van cocos-stengels.

Van landbouw heb ik niet veel gezien.

Wat er anders buitengewoon mooi groeit, dat is de aloë Die ziet men overal, op steenen muren, tusschen de ruïnen der groote magazijnen, in de goten der huizen, ja tot op den bovensten rand van den kerktoren.

Aruba heeft, meen ik, reeds eenmaal nieuwe stekken van St. Barths betrokken; nu, ze zijn er in overvloed te krijgen.

Zaterdag, 22 Januari, was een heerlijk zonnige dag, als uitgezocht om het eiland eens wat nader te leeren kennen.

We gingen langs de Oostzijde van de haven in de schaduw der huizen.

O, wat is de Handelskade daar prachtig aangelegd. Wat een pracht van magazijnen en hoe breed die opslagplaatsen! Helaas, alles is nu een puinhoop. De basaltblokken werden losgewerkt door de gestadig beukende golven. Een heel eind langs de kade kan geen scheepje meer aanleggen, omdat de blokken steen, van de kade afgevallen, het dichterbijkomen verhinderen.

Maar alle economische beschouwingen nu eens ter zijde! De natuur wordt hier mooi.

We loopen nog altijd langs den rechteroever van de baai, de weg gaat over klippen en rotsen langzaam omhoog. De huizenrij is al lang opgehouden, boomen en struiken verdringen elkander. Men wandelt in een lommerrijk plantsoen, aan de eene zijde de zee, aan de andere de dichtbegroeide bergen.

We slaan nu landwaarts in, en komen te staan voor een vijver. Jammer, 't water was brak. Maar als stukje natuur deed het mooi tusschen het groene gras en de dichte boschjes. De Burgemeester had hier zijn buitenverblijf, we zagen werkelijk een soort aanleg van villatuin met bloemperken, grasvelden en groote palmen in bakken. Een klein bergpaadje bracht ons eindelijk weer aan het strand van de zee.

Een idylle! De open zee, gezien van uit een woud!

Achter ons een bosch, waarin een kleine woudkapel ter eere van Sta. Rosa gesticht, met net onderhouden kerkhof, voor ons een paar mooie rotsen, waartegen de zee haar golven breekt en dan kalmer wegvloeit naar de baai van St. Barthelemy.

Gustavia, de stad der terrassen, ligt open voor ons, ver genoeg weg om haar leegte te verbergen en alleen ons te laten genieten van haar lijnen en kleuren.

Zeldzaam mooi was haar aanblik. Heerlijk verfrisschend het koele zitje onder de schaduwrijke boomen.

Een uitgezocht plekje om te picnicken!

Wat zag de zee er toen anders uit, dan daags te voren aan boord van de *Lifield*!

Wordt vervolgd.

Pr. fr. R. J. C. Wahlen.

Europa's verblinding.

De oorlog, welke reeds bijna twee jaren in Europa gevoerd wordt, is er niet slechts een, die zich kenmerkt door grove rechtsschennis, onmenschelijk bloedvergieten en gruwelijke verwoesting, maar ook door een schier onbegrijpelijke zelfverblinding der elkander verwoed bestrijdende mogendheden. Alle grootmachten van ons werelddeel zijn bij de ontzettende worsteling betrokken; maar, terwijl zij bezig zijn elkander en zich-zelf uit te putten, aan menschen en aan economische en financiëele kracht, vergeten zij, welke groote gevaren daaruit ôn voor hun inwendigen toestand ên voor hun internacionale positie moeten ontstaan. Meer in 't bizonder geldt dit de mogendheden van Midden- en West-Europa; en speciaal met betrekking tot die mogendheden stelt men zich de vraag, of zij dan geen oog meer hebben voor de toekomst, voor de náâste toekomst zelf, en hun regeeringen niet verder zien dan hun neus lang is. Ook te dezer plaatse werd bij herhaling gewezen op het enorme voordeel, dat de groote mogendheden *buiten* Europa uit dezen oorlog trekken. Reusachtige winsten zijn en worden nog steeds gemaakt in de Vereenigde Staten, en Japan is bezig zijn slag te slaan op een wijze, als nooit te voren. Het gaat, zegt men, in dezen oorlog vooral tusschen Duitschland en Engeland om de wereldheerschappij, althans om de meest belangrijke plaats in de wereld op commerciëel en ander gebied. Maar men vergeet, dat het *niet alleen meer* de Europeesche grootmachten zijn, welke daarover te beschikken hebben. Aan gene zijde van de Atlantische Oceaan en in het Verre Oosten vinden de Staten van het oude Europa geduchte mededingers, die hen boven het hoofd dreigen te groeien, indien dit al niet geschied is. De bevolking van de Ver. Staten gaat reeds over de 100 millioen zielen heen, en Japan telt er, na de veroveringen van den jongsten tijd, omstreeks 70 millioen, een getal, dat zich door de vruchtbaarheid van het gele ras snel uitbreidt. Het land van de Rijzende Zon heeft dus reeds een inwonerstal als het Duitsche Rijk en laat Oostenrijk en Engeland, en, in grootere mate, Italië en Frankrijk, vér achter zich, terwijl zijn voorsprong over tien, twintig, dertig jaren nog veel aanzienlijker afmeting zal hebben aangenomen. Verwoestingen, als in zoovele Europeesche Staten door het N. Malthusianisme zijn en steeds meer worden aangericht, kent men tot dusver bij het gele ras niet. Dit laatste geldt trouwens evenzeer voor de Slavische volken en met name voor Rusland. Ook de ontzagwekkend snelle groei van dit land moet de staatslieden der West- en Midden-Europeesche Rijken tot bezinning brengen. Want Rusland is nu wel de medestrijder en bondgenoot van eenige dier Rijken, maar hoe zullen binnen een niet te ver verwijderd verschiet de wederzijdsche betrekkingen en...... de machtsverhoudingen zijn geworden? Rusland heeft nu reeds een bevolking, welke die van Duitschland, Oostenrijk en Engeland *tezamen* overtreft; en wij lazen onlange een niet onaannemelijke berekening, volgens welke het Czarenrijk over dertig, vijf en dertig jaar stellig 250 millioen inwoners*) zou tellen, waaruit dan een leger van 25 millioen man zou kunnen worden gerecruteerd, terwijl dit reusachtige land bovendien gelegenheid zal hebben gehad zijne verkeersmiddelen geducht uit te breiden en zijne vele hulpbronnen te ontwikkelen! Hoe zullen de andere Staten van ons werelddeel tegenover die enorme machtontplooiing staan? En wat zal er gewonnen zijn, wanneer Engeland Duitschland heeft geknakt, of Duitschland Engeland, maar daarbij over en weer zulke geduchte verliezen zijn geleden, dat ook de overwinnaar voorshands tot geen groote krachtsinspanning meer in staat is? Voor Frankrijk, Italië en Oostenrijk geldt hetzelfde. En nu is het waar, dat ook Rusland en Japan bij dezen oorlog betrokken zijn; maar laatsgenoemd land beperkte zijn aandeel tot de verovering van de Duitsche bezittingen in Oost-Azië en de leverantie van oorlogsmateriaal; terwijl Rusland wel harde slagen opliep en zich groote offers heeft moeten getroosten, maar door zijn ontzaglijke reserves, door de reusachtige omvang van zijn gebied en den geweldigen aanwas zijner bevolking veel grooter weerstands-vermogen bezit en zich veel spoediger en ook duurzamer zal kunnen herstellen, dan andere volken.

Bovendien valt het sinds lang op, dat Rusland en Japan steeds meer toenadering tot elkander zijn gaan zoeken en dat zij beiden van dezen oorlog gebruik hebben gemaakt en nog maken, om hun macht uit te breiden. Ten aanzien van China, dat onmetelijke land met meer dan 400 millioen zielen, hebben zij hunne wederzijdsche „belangensfeeren" reeds afgebakend, en het is vooral aan Japan, dat daarbij een „vrije hand" gelaten wordt. Wat dit beteekent voor de toekomst, en reeds voor de *naaste* toekomst, kan een ieder nagaan, die eenige aandacht schenkt aan het expansieve streven der Japanners in den jongsten tijd. Het tijdschrift *Onze Eeuw* bevatte daarover kortelings een lezenswaardig artikel, en dezer dagen werd in de pers melding gemaakt van een beschouwing in een Amerikaansch blad, welke evenzeer als een waarschuwing klonk. Maar de vechtende Europeesche mogendheden bemerken daarvan niets of willen het niet bemerken, en gaan voort met blinde woede elkander te verscheuren......

Over Japan's snel groeiende macht en de vér strekkende aspiraties van deze jongste der groote mogendheden liet kortelings een Amerikaansch hoogleeraar Frederich Starr zich uit in een beschouwing, neergeschreven nadat de auteur, die overigens geen vijand der Japanners is, van een reis door het keizerrijk was teruggekeerd. Een correspondent van het *Hbl.* te San Francisco gaf van deze beschouwing den inhoud weer, en het is zeker van belang te vernemen, welke ervaringen de heer Starr bij zijn bezoek aan het land der Rijzende Zon opdeed. Allereerst onder economisch en financiëel opzicht:

„Men zegt", aldus dr. Starr, „dat sedert de oorlog in Europa begon, een duizendtal nieuwe millioenairs zijn gemaakt in Japan.

„Of nu dit aantal correct is of niet, zooveel is zeker, dat een groot aantal Japanners zich enorme rijkdommen verworven hebben in de beide laatste jaren.

„De abnormale verschepings-condities, de hooge waarde van staal en ijzer, de vraag naar ammunitie en oorlogsbehoeften, de noodzakelijkheid om nieuwe corporaties op te richten, om te voorzien in allerlei zaken, die andere naties nietmeer konden leveren — dit alles heeft het zakendoen in Japan een meer dan gewone levendigheid gegeven.

„Alle stoomvaart-maatschappijen doen enorme zaken en maken handen vol geld.

„Een maatschappij, opgericht na het begin van den oorlog, heeft thans reeds 600% aan dividenden uitgekeerd.

„De beurzen van Osaka en Tokio hebben tooneelen vertoond van nooit-gekende opwinding. Aandeelen, waarop nooit meer dan 6% werd uitgekeerd, werden verhandeld van 200 tot 300%.

„Het goud hoopt zich op, en de regeering is ten einde raad, wat het met dezen goudvoorraad moet doen.

„Te Londen en in andere financiëele centra zijn groote voorraden goud in bewaring gegeven, opvorderbaar door de Japansche regeering.

„Het is ook dan niet vreemd, dat daar zulke condities gelden, de Japansche natie extra vagante denkbeelden koestert.

„Nog minder is het te verwonderen, dat de expansie-idée meer en meer veld begint te winnen. Reeds lang is het de politiek geweest van Japan, nieuwe gebieden te verkrijgen of te controleeren; *de door dit land voorheen op dit gebied gevoerde politiek, verzinkt echter geheel in het niet, vergeleken bij hetgeen het thans voorheeft.* Gedurende den oorlog heeft het zich reeds meester gemaakt van Tsingtau en de Duitsche eilanden in Polynesië. Maar daarmede is nog volstrekt geen einde gekomen aan de mate van zijn tegenwoordige hoop en verwachtingen.

„De overneming van Korea en Zuid-Mandsjoerije was natuurlijk — mogelijk wel onoverkomelijk."

In overeenstemming met wat onlangs ook in het tijdschrift *Onze Eeuw* geschreven werd *), is hetgeen de hoogleeraar dan mededeelt over Japan's expansie politiek met betrekking tot China:

„Tot nu toe is Zuid-Mandsjoerije nog geen onderdeel van Japan. Het behoort nog tot de Chineesche republiek. De Japanners hebben er zich echter zoo stevig genesteld, dat het als vaststaand is aan te nemen, dat zij er niet meer uit te verwijderen zullen zijn.

„Zij bouwen daar betere steden, administreeren de locale postkantoren, controleeren of bezitten spoorwegen en telegraaflijnen en in sommige districten oefenen zij rechtstreeksch gezag uit.

„Japan beschouwt dit geheele gebied als een uitnemend veld voor zijn exploitatie en zoo zal het ongetwijfeld blijven.

„Een ieder, die de quaestie nog voor discussie vatbaar acht of Mandsjoerije onder Japansche controle zal komen, bewijst daardoor de eenvoudige principes van deze quaestie niet te vatten."

Dr. Starr zet dan uiteen, dat Japan groot voordeel getrokken heeft van zijn aliantie met Engeland in 1904, maar nu afgunstig is geworden op dat land en in verband met de eigen uitbreiding in China, den toenemenden Britschen invloed in het Yanh-Tse-Kiang-district met leede oogen aanziet. Engeland wordt dus ook als een politieke hinderpaal beschouwd, en in de Japansche pers komt deze gedachte herhaaldelijk tot uitging.

„Bovendien wantrouwt men Engeland op grond van zijn Indische belangen en wel om deze twee redenen:

„Ten eerste gevoelen de Japanners, dat na aanleiding van de bepalingen van het verbond, Engeland de hulp van Japan zal kunnen inroepen bij het dempen van opstanden in Indië of zelfs om alleen deze taak te volbrengen.

„Maar de Japansche handel met Indië is in de laatste jaren met zulke sprongen gestegen, dat Japan thans Indië beschouwt als een der belangrijkste en meestbelovende gebieden voor zijn handel.

„Wanneer het deelneemt aan het onderdrukken van opstanden, zal het zich den haat op den hals halen der Indiërs, en daardoor zijn toekomstigen handel in gevaar brengen.

Dat Engeland ten gevolge van den oorlog zekere rechten op inen uitvoer heeft gegeven in Indië, waardoor de Japansche nijverheid zich benadeeld acht, doet in Japan de meening veld winnen, dat Engeland de ontwikkeling van den Japanschen handel in Indië belemmert, waartegenover staat, dat — gelijk men zich wellicht herinneren zal — van Engelsche zijde reeds in 't begin van den oorlog geklaagd werd over het sans-gêne, dat de Japanners met betrekking tot de Britsche belangen in het Verre Oosten aan den dag legden.

De merkwaardigste zinsneden uit het artikel van prof. Starr zijn wel de volgende:

„De Japanners maken reeds ernstige berekeningen omtrent de machtsverhoudingen na afloop van den oorlog. Zij vangen aan met zorgvuldig het aantal na te gaan der reeds gesneuvelden in den oorlog, en aan de hand daarvan gaan zij na, hoe groot de bevolking zal zijn van de respectieve Europeesche mogendheden na afloop van den oorlog.

„Zij beweren, dat Groot-Brittannië, Frankrijk, Duitschland en Oostenrijk zoodanige vermindering der bevolking tegemoet gaan, dat zij in bevolking zullen achterstaan bij Japan.

„De uitgaven in dezen oorlog zijn zoo enorm geweest, dat deze naties zoodanig onder haar schuldenlast gebukt zullen gaan, dat alle ondernemingen daardoor ernstige beletsels zullen ondervinden.

„Door een proces van eleminatie zijn de Japanners geneigd de conclusie te trekken, dat er niet meer dan twee wereldmachten van beteekenis zullen overblijven, wanneer de Europeesche oorlog geëindigd zal zijn: Rusland en Japan.

„Zij meenen niet, dat men ernstig rekenschap zal behoeven te houden met de Vereenigde Staten, want zij beschouwen deze natie als eene, die zoo totaal opgaat in de bezigheid van geld-verdienen, dat van haar niet verwacht wordt, dat zij oorlogen zal voeren of een ernstig aandeel zal nemen in de wereldaangelegenheden.

„Ontegenzeggelijk is een groot deel van het huidige enthousiasme in Japan voor Rusland daaraan toe te schrijven.

„Het bezoek van den grootvorst gedurende den afgeloopen winter was aanleiding tot groote feesten. Men heeft hem zeer gevierd, en men hoopt, dat er een verbond zal kunnen worden gesloten tusschen de beide naties, dat op een vaste basis zal staan." *Het Centrum.*

*) De geboorten zijn in Rusland *anderhalf maal* zoo talrijk als in Nederland, dat, gelijk men weet, geenszins de laatste plaats inneemt onder de volken.

*) Zie *Het Centrum* van 3 en 4 Mei l.l.

DE OORLOG.

Eindelijk! Het groot offensief is begonnen op Zaterdag 1 Juli l.l.

Dat brengt een heele verandering op het oorlogstooneel.

Verdun heeft zijn groote beteekenis verloren. Aller oogen zijn thans gericht op de beweging der geallieerden. Zal het hun gelukken steeds te blijven aanvallen, dat wil zeggen, de leiding der groote bewegingen in handen te houden?

Of zal het groot offensief over een paar weken weer vast loopen en de loopgravenoorlog opnieuw beginnen?

Indien de geallieerden uit eigen beweging hun aanval in grooten stijl begonnen zijn, op het oogenblik door hen zelf van te voren bepaald, ja, dan gelooven wij, dat zij niet zijn begonnen, voor dat zij werkelijk ook klaar waren. En dan bestaat er volgens hun berekening alle kans, dat zij de Duitschers terugwerpen van het bezette gebied. Heeft de hachelijke toestand, waarin Verdun zich bevind, den doorslag gegeven, dan wordt er misschien een krachttoer beproefd, welke de strijders wel eens te machtig kon zijn.

Daar Rusland echter reeds een paar weken lang het groot offensief in het Oosten begon en nog steeds doorzet met succes, terwijl Italië in het Zuiden spoedig dit voorbeeld volgde, heeft het den schijnt, alsof het groot Offensief in het Westen niet werd verhaast door bijomstandigheden, maar juist op tijd begon.

In volle actie is 't eigenlijk nog niet. De Belgen willen wel, maar kunnen nog niet goed, ofschoon de Engelschen van zee uit dapper mee helpen en de duinen beschieten.

We hebben ook pas berichten over het korte tijdsverloop van 5 dagen. Maar men ziet het, 't offensief in het Westen is er en breidt zich gestadig uit.

Het eerst waren de Engelschen klaar, onder en boven de Somme. In 'n paar dagen tijds zijn ze ± 10 K. M. vooruitgeschoven en namen minstens 6000 Duitschers gevangen. Systematisch wordt er verder gewerkt. Eerst de versterkingen vernield en dan opengeschoten plaatsen bezet. De Engelschen schijnen een nieuw soort kanon te hebben ingevoerd, dat buitengewone dienst bewijst.

Ammutitie is er in overvloed en aan manschappen geen gebrek.

Over een week zijn we misschien in staat beter een algemeen oordeel te vellen. De strijd om Verdun moet eerst minderen en de Duitscher zich opmaken tot tegenweer over de heele linie.

Als dât gebeurt, is het groot offensief in vollen gang. Nu is het nog maar een begin.

Berichten uit de Kolonie.

Examen.

Dezer dagen werd door de familie het blijde bericht ontvangen, dat de Heer E. Q. VAN DER VEEN-ZEPPENFELDT, student aan de Universiteit te Amsterdam, 6 Juni il. met goed gevolg het tweede natuurkundig examen (Candidaat Arts) heeft afgelegd.

Onze oprechte gelukwenschen aan den jeugdigen Candidaat-Arts en zijn geachte familie.

Ongeluk.

Zaterdag ll. had de Heer W. VAN AKEN, opzichter bij het Dep. van O. W. het ongeluk van een stelling te vallen aan de Wilhelminaschool, die verbouwd wordt.

Gelukkig schijnt deze val geen ernstige gevolgen gehad te hebben.

Ons Oorlogsschip.

We zijn al weer een half jaar zonder oorlogsschip. En dat in deze veelbewogen tijden nu de tijdige hulp van een oorlogsbodem wel eens hard noodig kon zijn!

Maar gedurende de laatste onlusten op Sto. Domingo was een Hollandsch oorlogschip daar bepaald noodig. De Duitsche Consul, Mr. HOLDT, die ook de belangen der Nederlandsche onderdanen behartigt, heeft om een schip gevraagd, maar kreeg ten antwoord, dat er in de Curaçaosche wateren geen Nederlandsch oorlogschip aanwezig was. En zóó bleven de paar honderd Nederlandsche onderdanen zonder krachtdadige bescherming. Van de Duitschers kon natuurlijk heelemaal geen hulp verwacht worden. Angstige uren hebben de Curaçaonaars er doorgebracht, toen van alle kanten geschoten werd en zij geen vrijplaats hadden om het veege lijf te bergen. Tegenover de Dominikanen en Haïtianen, om van Franschen, Engelschen en Amerikanen maar niet te spreken, is het prestige der Hollandsche Natie weer veel gedaald.

Onze Haven.

Zaterdagavond half tien lag de *Estelle* voor onze haven, doch kon eerst Zondagmorgen binnenloopen.

Waarom dan toch?

Is het nu zoo onmogelijk een bepaald sein vast te stellen, en een wachter aan te stellen om op dat sein te letten, als men weet, dat een zeilschip in aantocht is?

De paketschooner laat altijd van te voren weten op welk uur ongeveer hij verwacht kan worden

De seinwachters op *Jacob Evertsz* zien hem ver genoeg aankomen, als ze maar uitkijken.

Publieke Onzedelijkheid.

De kiosk op het *Concordiaplein* werd een paar jaar geleden afgebroken, omdat er toch geen muziek in gemaakt werd en daarenboven van die tent misbruik gemaakt werd tot het plegen van publieke onzedelijkheid.

Onze goede stad is nog vier muziektenten rijk, waar wel concert in gegeven wordt. Die kunnen dus moeilijk afgebroken worden, als ook zij aanleiding zouden geven tot ergerlijke misbruiken.

Nu is dit laatste, helaas, tamelijk zeker. Niet de tent zelve, maar de donkere hoeken in de schaduw der tenten geven te veel gelegenheid tot het openlijk plegen van ontucht.

Aan den Waterkant der Overzijde bijv. is het Wilhelmina Paviljoen aan den huizenkant voldoende verlicht door het *Hotel Americano*, maar aan de zeezijde valt een breede donkere schaduw, waar zich jongens en meiden van minder allooi verzamelen en kwaad plegen.

Een paar lichtjes waren daar ten zeerste gewenscht.

Als men eens twee van de acht tentlichten liet branden, juist de twee aan de zeezijde?

De Waterkant is een geliefkoosde wandelplaats, maar er zijn te veel donkere hoeken en gaten, als er geen maan is.

Nettere menschen worden dan gedwongen stilletjes thuis te blijven.

Ratten.

Gedurende de maand Juni werden in het fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd

106 ratten

Postspaarbank.

Gedurende de maand Mei

Kantoren.		Ingelegd	Teruggehaald
Willemstad		f 6.317.58	f 7 886.79
2e district	Curaçao	65	57.50
3e „	Curaçao	—	15
4e „	Curaçao	78	6
5e „	Curaçao	35.70	—
Oranjestad	Aruba	131	487.50
3e „	Aruba	—	—
Kralendijk	Bonaire	710.35	168.55
Rincon	Bonaire	160	10.90
Philipsburg St Martin		100.75	—
Oranjestad St Eust.		65.70	25.81
Bottom	Saba	80	166.70
Windwardside	Saba	124	12.50
Totaal		f 7.841 08	f 8.286.75

Officiëele Berichten.

Aan den heer G. C. D. d'Aumalen B. van Hardenbroek is op zijn verzoek eervol ontslag verleend als plaatsvervangend lid van den Raad van Justitie op St. Eustatius en de heer A. Valk is als zoodanig benoemd.

Aan den Officier van Justitie, Ontvanger enz. op St. Martin N. G., L. O. Lampe is tot herstel van gezondheid drie maanden verlof verleend.

De heer Pascual B. Servage is aangewezen tot depothouder van de ten postkantore alhier gebruikt wordende frankeerzegels, briefkaarten enz.

De onderwijzer 3e. klasse A. R. Beaujon is overgeplaatst van Saba naar St. Eustatius als hoofd der school aldaar en de onderwijzer 3de klasse J. W. T. Schotborgh over-

Burgerlijke stand.

Opgaaf van het aantal geboorten, sterfgevallen en huwelijken, welke hebben plaats gehad gedurende de maand Mei 1916.

	Geboorten. M. gesl.	Geboorten. Vr. gesl.	Geboorten. in echt	Geboorten. b. echt	Overleden M. gesl.	Overleden Vr. gesl.	Aangegeven. Levenl.	Aangegeven. Huwel.
Aruba	19	19	30	8	6	3	1	5
Bonaire	8	5	6	7	2	1	1	4
St. Martin N.G.	7	7	7	7	2	3	–	–
St. Eustatius	2	–	–	2	3	3	1	1
Saba	1	2	2	1	3	–	–	1
Totaal:	37	33	45	28	16	10	3	11

geplaatst van St. Eustatius naar Saba als hoofd der school te Windwardside.

De onderwijzer 2e. klasse C. M. L. Maduro is eervol ontheven van de functiën van hoofd van den cursus voor herhalingsonderwijs op Aruba en als zoodanig is aangewezen de onderwijzer 2e. klasse J. G. Veeris.

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 7 Juli 1916.

AARDNOTEN (Pindas) per KG.........	—
ZOUT per vat van 130 K.G.........	f 0.80
DIVIDIVI per K.G..........................	„ 0.07½
ORANJESCHILLEN per KG. 1st kw.	„ 0.40
id. per KG. 2e kw.	„ 0.30
HUIDEN per K.G.........................	„ 0.70
GEITENVELLEN per K.G..............	„ 1.40
WOL per K.G................................	„ 0.20
SCHAPENVELLEN per stuk.........	„ 0.55
BEENDEREN per K.G...................	„ 0.02
RECINUS-ZAAD per K.G...............	„ 0.05
STROOHOEDEN (hipijapa).	
Kwaliteit No, 1...........per dozijn	„ 3,25
„ „ 1 (gebleekt) „ „	„ 8.37½
„ „ 2 „ „	„ 4.50
„ „ 3 „	„ 6.12
„ „ 3 „ „	„ 6.80
„ „ 4 „ „	„ 7
„ „ 5 „ „ OLA	„
„ „ 6 „ „	„ 8
„ „ 7 „ „	„ 9
„ „ 8 „ „ OLA	„ 7.20
„ „ 9 „ „	„ 12.50
„ „ 10 „ „ OLA	„
„ „ 11 „ „	„
„ „ 12 „ „ OLA	„
„ „ 13 „ „	„
„ „ 14 „ „ OLA	„
„ „ 15 „ „	„
„ 1 van 25 c.M. of minder	f
STROOHOEDEN (latai):	
Kwaliteit X per dozijn..........................	f 1,12½
Kwaliteit XX per dozijn	f 1.75

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

Rosalia de Bulbay Luisa Chahen. L. E. Dagenais Lucien Duellez, Reimunda Demel, Henriette de Correa a/c M A Correa, Sara de Gonzalez, Elisa Virginia Elsevijl, Candidad Condeño, Enriqueta Engelhaud, Herman Ricardo Garcia, H Hannett, Anette Henriques, E. Henriquez, Lita Scorea, Julia Jeker, Josefita Kuwijn, Anita Leyba. Henriette Pietersz 3, Horacio Pietersz, Carlito Wanantonio.

Aangeteekende stukken: A. Balk, Marie Faneyte, E. A. J. Joubert, G. H. L. van Hegelsom, Julia Araujo, C. M. Flores Rebut, Leonor Garcia K., A. P. de Marchena, Gisbertha Pietersz, Betsy van der Dijs.

Drukwerken: Josefa Ballestero, Miguel Bethencourt, V. de Beer, J F. J. de Lang.

Drukwerken zonder adres: De Avondpost, De Tijd.

Koninklijk Besluit.

Tot hoogleeraar in de afd. der algemeene Wetenschappen aan de Technische Hoogeschool te Delft om onderricht te geven in het handelsrecht, de Staathuishoudkunde, de arbeids- en fabriekswetgeving en het mijnrecht, is benoemd Mr. P. J. M. Aalberse, lid van de Tweede Kamer.

Phosphaat.

Het Zweedsche stoomschip „Lizzie" groot 2,130 M³, gezagvoerder A. Cronberg, is den 28n. Juni j.l. van Las Palmas te New-Port (Fulkbaai) alhier aangekomen, heeft aldaar eene lading van 1,752,600 KG. phosphorzure kalk ingenomen en is, na in de Willemstad te hebben gebunkerd, den 1n Juli d.a.v. vertrokken met bestemming naar Helsingborg (Zweden).

Het nut van den cocospalm.

Een Singhaleesch spreekwoord zegt: „de cocospalm is voor 99 doeleinden geschikt en het honderste zal nog wel gevonden worden", welke uitspraak op afdoende wijze zijn nut illustreert.

Ofschoon het doel van de cocoscultuur in verreweg de meeste gevallen uitsluitend ligt in het winnen der vruchten, neemt dit niet weg dat verscheidene andere deelen van dezen boom op eenigerlei wijze nog eene nuttige toepassing vinden. Zoo bestaat het buitenste gedeelte van den cocosstam uit een bijzonder hard soort hout, dat voornamelijk voor binnenwerk in de huizen en voor het vervaardigen van inlandsche snuisterijen wordt gebruikt; op de Europeesche houtmarkt is het niet bekend. De wortels van den cocospalm dienen voor de bereiding van inlandsche geneesmiddelen. Verder worden de wortelvezels wel tot vlechtwerk gebezigd voor het maken van mandjes, enz. De jonge cocosbladeren doen in hun geheel veelvuldig dienst voor versiering bij inlandsche feesten; de enkele bladslippen dienen tot allerlei vlechtwerk voor kortstondig huiselijk gebruik en van de bladnerven worden bezems gemaakt. Uit den jongen bloemstengel wordt palmsap afgetapt, waaruit men palmwijn, azijn, gist en arak verkrijgt.

Dit is slechts een korte opsomming van al de toepassingen, die buiten de vruchten van de verschillende deelen van den cocospalm worden gemaakt, in hoofdzaak voor de inlandsche huishouding.

Ook van de vruchten gaat geen enkel bestanddeel verloren. Vallen zij nog zeer onrijp af, dan worden er geneesmiddelen uit bereid; bij meer gevorderden wasdom wordt het cocosvleesch rauw, of met andere spijzen gekookt, veel gegeten, terwijl het cocoswater in die phase een verfrisschenden drank oplevert. Voor de vervaardiging van cocosolie worden de versche rijpe vruchten gebruikt, terwijl de gedroogde zaadkernen de zgn. copra leveren, die tegenwoordig zulk een belangrijk handelsartikel voor de Europeesche nijverheid is geworden. Uit den binnensten harden vruchtwand worden allerlei artikelen voor de inlandsche huishouding gemaakt, o. a. lepels, drinkbeters, inhoudsmaten enz., en de vezelige vruchtwand levert de bekende cocosvezel, die geplozen wordt om er touwwerk, matten en talrijke andere zaken van te vervaardigen.

Het bovenstaande ontleenden wij aan een pas verschenen, fraai geïllustreerd werk, getiteld: Cocos nucifera. Handboek voor de kennis van den Cocospalm in Nederlandsche Indië, zijne geschiedenis, beschrijving cultuur en producten door Dr. F. W. T. Hunger (Amsterdam Scheltema en Holkema's Boekhandel).

Het boek maakt een voortreffelijken indruk en voldoet o.i. werkelijk in een bestaande behoefte vooral nu de cocoscultuur in Ned.-Indië gaandeweg meer als Europeesche cultuur beoefend wordt.

Nederland.

Onze gereedheid tot een eventueelen oorlog.

Meermalen en van verschillende zijden zijn klachten geuit over de organisatie van onze weermiddelen en en ook in de pers werd de twijfel uitgesproken, of ons leger wel voldoende gereed zou zijn, geoefend, en bewapend met de moderne strijdmiddelen om eventueel tegen een invallenden vijand met succes te kunnen optreden.

Ter geruststelling van hen, die daaraan twijfelen heeft het Algemeen Hoofdkwartier een perscommuniqué uitgegeven, waarin o.m de volgende bijzonderheden over onze oorlogsgereedheid worden medegedeeld.

Na te hebben uiteengezet, hoe onze munitie-fabricage in het begin van den oorlog veel te wenschen over liet, doch thans door de hulp van particuliere fabrieken de aanmaak van den vereischten schietvoorraad in voldoende mate plaats vindt, vervolgt het communiqué:

Een voorraad handgranaten is aanwezig en wordt nog bij voortduring uitgebreid. De troepen worden geregeld in het werpen dier granaten geoefend; een centrale handgranatenschool voor het vormen van instructeurs is opgericht, terwijl nog zes andere dergelijke scholen bij verschillende garnizoenen in voorbereiding zijn. Bommenwerpers voor de loopgravenoorlog zijn beschikbaar; voorts zijn in aanmaak catapulten voor het werpen van handgranaten. Een ruime voorraad gasmaskers is reeds sedert lang in voorraad opgelegd; een nieuwe hoeveelheid is in aanmaak. Aan de troepen zijn eenige van zulke maskers met gebruiksaanwijzing ter kennismaking uitgereikt.

Voor de toepassing van gassen als afweermiddel is een zeer doeltreffende oplossing bereikt.

Het vraagstuk der stalen helmen is in behandeling.

De uitrusting der infanterie met pioniergereedschap, die voor de eischen der tegenwoordige oorlogvoering te beperkt werd geacht, is belangrijk uitgebreid; ieder soldaat draagt bovendien een zandzak als dekkingsmiddel mede, terwijl aan de korpsen oefeningszandzakken zijn verstrekt.

Een aanzienlijk aantal stalen loopgraafschilden met afsluitbare schietgaten wordt binnenkort ten deele in de stellingen, ten deele als centrale voorraad in het Algemeen Verdedigingspark opgelegd en voor een ander deel tot oefening ter beschikking van de troepen gesteld. Versperrings- en dekkingsmateriaal is in groote hoeveelheden aangeschaft, onze voorraad springmiddelen is belangrijk uitgebreid.

Een „hoogspanningsafdeeling" zijnde personeel bestemd voor het opruimen van draadversperringen onder sterken electrischen stroom, wordt opgericht.

Ons aantal electrische zoeklichten, zoowel voor de kustverdediging als voor de landsstellingen, is belangrijk vermeerderd; een groot aantal gaszoeklichten, ook voor de veldtroepen, is aanwezig en wordt voorts nog aangeschaft.

Eenige automobiele stations voor radiotelegraphie zijn hier te lande door militair personeel gebouwd. De uitrusting der troepen met telefoonmaterieel is belangrijk uitgebreid.

Ten behoeve van den etappendienst zijn een groot aantal vrachtauto's aangeschaft ter vervanging van de kort na de mobilisatie uit gevorderde personenauto's geconstrueerde, doch op den duur minder doelmatig bevonden bak-auto's. Het inrichten van auto's voor vervoer van gewonden is voorbereid. Een aantal uit goederenwagens samengestelde gewonden-treinen, wordt steeds gereed gehouden; hunne inrichting wordt verbeterd: ook personen-rijtuigen zijn voor vervoer van gewonden ingericht.

Het aantal onzer vliegtuigen met bijbehoorend materieel (personen-, magazijn- en reparatie-auto's, vervoerwagens voor vliegtuigen) is belangrijk vermeerderd en de luchtvaartafdeeling in evenredigheid daarmede uitgebreid. Alle vliegtuigen kunnen met een geweermitrailleuse of ander snelvurend wapen worden bewapend. Zoodra uit de berichten van het oorlogstooneel bleek, dat de aldaar verkregen ondervinding er toe had geleid, de aan vliegtuigen te stellen eischen van snelheid en stijgkracht op te voeren en over te gaan tot een specialiseering der vliegtypen voor de verschillende tactische en strategische bestemmingen, zijn ook hier te lande stappen gedaan om vliegtuigen van deze nieuwe typen te verkrijgen, eenerzijds door aankoop buiten 's lands, anderzijds door aanbouw bij de eigen industrie. Er bestaat gegronde hoop hierin te zullen slagen. Voor vliegmotoren blijven wij nog steeds van het buitenland afhankelijk.

Met betrekking tot de uitbreiding en verbetering onzer artillerie werden de grootste moeilijkheden ondervonden. Toch is de Regeering er in geslaagd eenige bestellingen te plaatsen, maar ten opzichte van de leveringstijden wordt teleurstelling ondervonden. Intusschen is het aantal onzer veldbatterijen met voorhanden geschut en daarbij aangemaakt of aangekocht materieel belangrijk uitgebreid. Het beschikbare aantal mitrailleurs onderging een flinke vermeerdering zoodat de uitrusting van het geheele veldleger en van de reserve-regimenten, waaraan bij de mobilisatie nog veel ontbrak, thans compleet is, terwijl bovendien nog in verschillende andere benoodigdheden is kunnen worden voorzien. Voorts zijn een groot aantal geweermitrailleurs aangeschaft en ook van dit wapen nog verdere bestellingen in behandeling.

Onze geweerfabricage heeft eene zeer verhoogde capaciteit bereikt.

Uit deze uitvoerige uiteenzetting — waarvoor ons volk den legerautoriteiten dankbaar mag zijn en waardoor heel wat ongerustheid in den lande zal worden weggenomen — blijkt dus wel, dat ons leger zoodanig is uitgerust met moderne strijdmiddelen, dat wij in elk opzicht met vertrouwen een eventueelen strijd zouden kunnen ingaan.

Maar laat ons hopen, dat een proef op de som nimmer noodig zal zijn!

Buitenland.

De Duitsche Rijksdag.

Berlijn, 5 Juni (W. B.). De rijksdag nam definitief aan de aanvullingswet op de vereenigingswet. Daarna werd na hoofdelijke stemming met 265 tegen 74 stemmen en 3 onthoudingen aangenomen het ontwerp-initiatief-wet betreffende de opheffing der taalparagraaf, waartegen staatssecretaris Helfferich zich had uitgesproken, wijl het tijdstip wegens den oorlog voor de behandeling ongeschikt was.

Vervolgens werden definitief aangenomen alle belastingvoorstellen, waarop de derde en laatste lezing der begrooting volgde.

De rijkskanselier verklaarde o. a.:

De Rijksdag keurde zooeven met groote meerderheid de belastingen goed, die het rijk noodig heeft, om ook in den oorlog een ordelijk financiëel beheer te voeren.

De Rijksdag verdiende daarmede den dank der gansche natie en toonde aan onze vijanden, dat wij op elk gebied voornemens zijn, om vol te houden.

Namens de verbonden regeeringen druk ik dezen dank hierbij openlijk uit en knoop hieraan eenige algemeene opmerkingen vast.

Voor een half jaar, nl, den 9den December, sprak ik hier voor de eerste maal op grond van onzen militairen toestand van onze bereidwilligheid inzake het sluiten van den vrede. Dat kon ik doen met het vertrouwen, dat de oorlogstoestand nog verder verbeteren zou. De ontwikkeling der gebeurtenissen bevestigde dit vertrouwen (bravo).

Verdere vorderingen zijn gemaakt; op alle fronten zijn wij nog sterker dan tevoren. (bravo).

Wanneer ik niet met deze ontwikkeling der gebeurtenissen voor oogen verklaarde, dat wij tot den vrede bereid waren, dan heb ik dit niet te betreuren, ook wanneer ons aanbod bij de vijanden geen succes had.

In den kritieken tijd van Juli 1914 was het de taak van elk voor God, zijn land en zijn geweten verantwoordelijk staatsman om niets onbeproefd te laten, wat in eere den vrede kon doen behouden.

Evenzoo wilden wij na het succesvol afslaan van onze vijanden niets verzuimen wat geëigend was om het vreeselijk lijden der volkeren van Europa in zulk een brand te verkorten.

Later zeide ik aan een Amerikaanschen journalist, dat de vredesonderhandelingen dan haar doel konden bereiken, wanneer ze door staatslieden der oorlogvoerende partijen gevoerd werden op grond van den werkelijken oorlogstoestand, zooals elke oorlogskaart dien aanwijst.

Dit werd van de andere zijde afgewezen. Men wil de oorlogskaart niet erkennen. Men hoopt ze te verbeteren. Ondertusschen wijzigde zij zich verder ten onzen gunste (levendige toejuichingen).

Wij teekenden op de oorlogskaart aan de overgave van het Engelsche leger in Koet-el-Amara, de nederlagen en geweldige verliezen der Franschen voor Verdun, het mislukken van het Russische Maart-offensief, den machtigen aanval van onze verbondenen tegen Italië (levendige toejuichingen), de bevestiging onzer linies voor Saloniki en in deze laatste dagen beleefden wij met juichend en dankbaar hart den zeeslag bij Jutland (levendige toejuichingen).

Zoo is het aanzien van de oorlogskaart reeds weder veranderd. De vijanden willen daarvoor nog de oogen sluiten. Dan moeten, zullen en willen wij verder strijden tot de eindoverwinning (levendige toejuichingen).

De rijkskanselier vervolgt: Wij

HAVEN-NIEUWS
VAN 1 JULI – 15 JULI.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Merida	A Johanson	2 Juli	Maracaibo	3 Juli	La Guayra
Maracaibo	G W Johson	1 „	New York	1 „	Maracaibo
Cararas	H Hichborn	3 „	La Guayra	3 ,	New-York
Commewijne	R Wagemaker	30 Juni	New York	3 „	Tucacas
Merida	A Johanson	5 Juli	La Guayra	6 „	Maracaibo
Maracaibo	P W Johnson	6 ,	Maracaibo	6 „	New-York
Philadelphia	G W Goodman	5 ,	New-York	6 „	La Guayra
Philadelapia	G W Goodman	12 „	La Guayra	12 „	New York
Merida	A Johanson	12 „	Maracaibo	12 „	Maracaibo
Commewijne	RWagenmaker	8 „	Tucacas	8 „	New-York
Pr F. Hendrik	P Koningstein	6 „	New-York	9 „	Amsterdam
Zulia	S S Morris	15 „	New York	15 „	Maracaibo
Siena	Dapasano	10 Juli	Colón	10 Juli	Génova
Oranian	Henderson	30 Juni	Liverpool	1 „	Prt Colombia
Lizzie	Cronberg	1 Juli	Neu Port	2 „	Helsingborg
Asian	R Thomas	6 „	Liverpool	7 „	Pto Colombia
Antonio Lopez	Antich	16 „	Colon	16 „	Barcelona

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	naar
Alix H	28 Juni	Aruba	*Estelle H*	29 Juni	Aruba
Reina H	28 „	Aruba	*W C Silver I*	29 „	Barbados
Maria H	29 „	Maracaibo	*Refugio H*	29 „	Aruba
Refugio H	29 „	Aruba	*Eletra H*	30 „	Rio Hacha
M Leoncita H	30 „	Aruba	*Juan Luis*	30 „	Aruba
Pluma de Oro	30 „	Vela de Coro	*Themis H*	30 „	Vela de Coro
Estelle H	2 Juli	Aruba	*M Leoncita H*	1 Juli	Aruba
Maracaibo V	2 „	Maracaibo	*Silfide H*	2 „	Maracaibo
Alix H	3 „	Aruba	*Camia H*	3 „	Vela de Coro
Colombia C	3 „	Aruba	*Segunda Maria*	6 „	Rio Hacha
Refugio H	4 „	Aruba	*Estelle H*	8 „	Isl Barlovento
Ana Luisa H	5 „	Rio Hacha	*Alix H*	4 ,	Aruba
Jessie	6 „	Jacmel	*Pr Restrepo*	6 „	Pto Cabello
Viuda Alegre D	6 „	S Domingo	*Refugio H*	5 ,	Aruba
Dreadnought H	6 „	Saba	*Pluma de Oro*	6 „	Vela de Coro
Mario H	6 „	S J d P Rico	*Abeona H*	7 „	Maracaibo
Meteor H	7 „	P Colombia	*Coronia H*	5 „	Bonaire
Carlota H	7 ,	Maracaibo	*Frieda H*	6 „	Rio Hacha
			M Leoncita H	6 „	Aruba
			Vretoria H	7 „	Vela de Coro

Heden morgen liep 't Deensch SS. **OLAF** onze haven binnen.

hebben het onze gedaan om den weg tot den vrede te banen. De vijanden wezen ons met hoon en spot af. Daarmee wordt thans verder gepraat over den vrede, wanneer het van onzen kant beginnen moet, voor het oogenblik van geen waarde en misplaatst. (Zeer juist).

Door eenige staatslieden in Engeland en elders werden pogingen ondernomen om ons volk aan den pols de voelen en door particularistische of binnenlandspolitieke tegenstellingen onze strijdkracht te verlammen.

Deze heeren bewegen zich op eigen aardig terrein. Wanneer zij zich zelf niet willen bedriegen, dan zullen zij bemerkt hebben, hoe krachtig de hartslag van het Duitsche volk is. (Bravo).

Er bestaat geen inwerking van buiten, die onze eenheid ook maar in het minst zou kunnen doen wankelen. (Zeer waar.)

Zeker, ook wij hebben onze meeningsverschillen, doch die worden zakelijk uitgevochten. Wij hebben zeer ernstige uiteenzettingen in de commissie gehad.

Wij hadden scherpe verschillen vooral in de U-boot-kwestie en over de betrekkingen tot Amerika. De meeningen botsten fel tegen elkaar, maar ik stel uitdrukkelijk vast, dat van weerszijden de overtuigde meening van de andere zijde erkend werd.

Wij bleven steeds op den bodem van onze vertrouwelijke uiteenzettingen, in de sfeer van stilzwijgendheid der commissies. Steeds konden wij de behoefte aan openbare verklaringen niet bevredigen. Waarom wij aan het publiek de verlangde ophelderingen onthouden moeten, weten zij

Wij waren, geloof ik, in absolute overeenstemming hierover, dat ophelderingen in het openbaar het land zouden schaden. Daarvan kan ook ik niet afwijken.

Ongetwijfeld verlang ook ik naar den tijd, dat de censuur met haar beperkingen en hinderlijkheden, die onafscheidelijk met haar verbonden zijn, haar arbeid kan staken.

Ik wil de censuur-debatten niet opnieuw beleven. Ik geloof niet, dat men in het land den vorigen Woensdag als een bijzonder verheffen den dag heeft beschouwd. (Geroep van zeer juist door links.)

De rijkskanseller gaat voort: Slechts twee woorden wil ik zeggen, elke politieke maatregel, elke zonder uitzondering, heeft in dezen oorlogstijd slechts één doel, n.l.: Hoe brengen wij den oorlog tot een zegenrijk einde.

Slechts uit dit oogpunt zal ook censuur uitgeoefend worden, ge moogt ze dan politieke of militaire censuur noemen.

Ik zal het daarheen sturen, dat in die politieke aangelegenheden, waarbij het verband met de oorlogvoering slechts los is, de censuurstift zoo weinig mogelijk gebruikt wordt (bravo).

De pers, die ondanks zeer groote moeilijkheden, de haar opgelegde taak in hoogen zin opvat en uitvoert, zal op rechtvaardige en onpartijdige wijze volgens mijn wil zoo weinig belemmeringen ondervinden als mogelijk is (bravo).

Het bestaan van de perscensuur deed een zeer betreurenswaardigen wantoestand ontstaan, waarover ik in 't kort spreken moet. Ik meen het ageeren met geheime en openbare brochures, die deels anoniem, deels met naam onderteekend in omloop werden gebracht (zeer juist).

Wanner het vertrouwen van ons volk aan het wankelen te brengen ware, dan gaven eenige van deze geschriften zich wel alle moeite om dit te doen (levendige toestemming).

In vele duizenden exemplaren, naar het schijnt, werd dezer dagen een brochure verzonden, die in de pamflettenliteratuur, tenminste voor zoo ver ze mij bekend werd, vooraan staat (zeer juist).

Met het air van een bezorgd patriot zet de schrijver zijn lezers dingen uit de politieke voorgeschiedenis van den oorlog voor, die een aaneenschakeling van grove onwaarheden en verdraaiingen van den waren stand van zaken zijn.

Slechts enkele voorbeelden. Deze man waagt te schrijven, dat de Duitsche rijkskanselier als 't ware ineengezonken is, toen de Engelsche gezant hem het afbreken der betrekkingen bekend maakt. Natuurlijk behoeft hij het historische feit nie te weten, dat het afbreken der betrekkingen van te voren plaats had bij het onderhoud van den Engelschen gezant met Von Jagow, die in opdracht mijnerzijds sprak.

Hij heeft 't niet noodig te weten, dat mijn onderhoud met den Engelschen gezant een persoonlijk afscheidsbezoek was, dat deze mij bracht. Hij behoeft 't ook niet te weten — want zijne Engelsche bron die hem goed genoeg is, om den rijkskanselier te belasteren, deelt 't hem niet mede — dat Goschen bij dit afscheidsbezoek persoonlijk zoo diep geroerd was, dat ik — daar 't hier een persoonlijke menschelijke gebeurtenis gold — uit natuurlijk gevoel van fatsoen steeds naliet, in het openbaar daarover te spreken. (Hoort! Hoort!)

De rijkskanselier ineengezonken! Dat past in het beeld, dat men zou willen verbreiden van den zwakken rijkskanselier. Doch een gemeene leugen is 't. (Levendige uitroepen). Iets anders. Een geheime geschiedenis. Bij het laatste legerontwerp zou ik met handen en voeten mij daartegen hebben verzet. Het smaadschrift moet maar eens bij den toemaligen minister van oorlog Von Heeringen inlichtingen vragen, hoe wij beiden samenwerkten voor de versterking van het leger, hoe ik bij het groote legerontwerp voor ieder voorstel van den minister van oorlog, tot voor den laatsten man toe, opkwam. Dan de reeds lang weerlegde geschiedenis, dat wij Japan voor het uitbreken van den oorlog door een groote leening op onze zijde hadden kunnen brengen. Niets dan fantasie. En zoo is het geheele geschrift.

Nog een der schandelijkste beweringen moet ik nog lager aanslaan. Ik word beschuldigd, dat ik, tegen het militaire votum in, het bevel tot mobilisatie drie kostbare dagen vertraagd had, die ons niet allen een deel van den Elzas, doch ook stroomen bloed gekost hadden en ik een te juister tijd van leer trekken in de hoop van mijn oude denkbeeld om zich met Engeland te verstaan, verijdeld zou hebben.

Ik weet het: deze pogingen om met Engeland tot een overeenkomst te komen, zijn mijn voornaamste misdaad. Ik sprak daarover reeds eenmaal uitvoerig in den Rijksdag. Tegenover deze vergiftigende, sluipende lasteringen moet ik het nogmaals doen.

Hoe was de toestand van Duitschland? Frankrijk en Rusland, door een niet te verbreken alliantie enz. verbonden, met in Frankrijk een sterke „revanche"-partij en in Rusland invloedrijke expansieve en naar den oorlog drijvende kringen, konden slechts in toom gehouden worden, wanneer het gelukte, hun de hoop op Engeland te ontnemen. Dan hadden zij den oorlog nooit gewaagd. (Levendige instemming). Wanneer ik tegen den oorlog wilde arbeiden, dan moest ik pogen, met Engeland in zulk een verhouding te komen, dat de oorlogspartijen in Frankrijk en Rusland bedwongen werden, (Bravo) ook tegenover de ook mij bekende aan Duitschland vijandige strevingen der Engelsche omsingelingspolitiek. Deze poging ondernam ik. Ik schaam mij daarover niet, ook al mislukte die poging. Wie mij daarvan, als getuige van de nu bijna twee jaren durende wereldramp met hekatomben van menschenoffers een verwijt maakt, moge zijne aanklacht voor God verantwoorden. (Beweging in het geheele Huis). Ik zie rustig mijn oordeel tegemoet. (Levendige bijval).

Doch met de mobilisatie hebben de pogingen, om met Engeland tot overeenstemming te komen, niets te doen. Weet de anonymus, die deze brochure schreef, niet, dat in die drie dagen wij koortsachtig streefden naar een overeenkomst in de geschillen tusschen Rusland en Oostenrijk-Hongarije, dat met name de keizer, die niets meer ter harte ging dan voor het volk den vrede te bewaren, daarover persoonlijk met den tsaar in een voordurend telegrafisch verkeer stond? Ziet de anonymus niet, dat wanneer wij drie dagen vroeger gemobiliseerd hadden, wij de bloedschuld op ons zouden geladen hebben, die Rusland op zich nam, toen het tijdens de loopende onderhandelingen zijnerzijds, in tegenspraak met de ons plechtig gegeven belofte, mobiliseerde? (Hoort! Hoort! Zeer juist.)

Deze man, die zoo de geschiedenis vervalscht, waagt 't, mij te oordeelen. En hij doet dit namens 'n Neder-Duitschen Bismarck-bond. (Beweging) Weg met het masker, opdat men zie, wie 't klaarspeelt, om in dezen zwaarsten tijd van het Duitsche volk Bismarck's naam bij de laagste ophitsing en lastering te misbruiken.

Een andere brochure, wier schrijver een goeden naam draagt, speelt 't klaar, te beweren, dat het door mij verkondigde parool „eenheid" bij ons dezelfde ongelukkige rol speelt, als in 1806 het na Jena gesproken landverraderlijke woord. „Rust is de eerste burgerplicht." Waar is thans het Jena? Gevoelt de schrijver dan niet, hoe hij het tegenwoordige verlaagt, wanneer hij in onzen grooten tijd waarschuwend herinnert aan Jena? (Levendige instemming). Heeft hij de brutaliteit mij een landverrader te noemen, wanneer ik in dezen strijd om alles slechts een eensgezind Duitschland zien kan? (Hoort! Hoort!).

Het is bitter zich tegen de leugens van het vijandelijk buitenland te moeten verdedigen. Walgingwekkend zijn de beleedigingen en lasteringen in het vaderland. Doch ik neem den strijd aan en zet hem met alle middelen voort. (Herhaald bravo). Niet mijn persoon staat op het spel. Wat telt heden de eenling, waar het geheele stijdende land tegelijk den dood in de oogen ziet? (Levendige instemming). De zaak van het vaderland staat op het spel, die ernstig zou kunnen worden geschaad, wanneer wantrouwen en dwaling stelselmatig onder groote kosten aan drukinkt zouden worden verpreid. Mijn plicht was 't daarom er voor op te komen, dat het volk niet vergiftigd wordt. (Levendig bravo). Mijn plicht was 't, dit geheime drijven eens aan het licht te brengen.

Ik weet het. Geen partij in het Huis keurt de ophitsing met onwaarheden en leugens goed. Doch helaas maken de piraten der openbare meening dikwijls misbruik van de vlag der nationale partijen. (Zeer juist). Men wil mij onder deze vlag aanvallen als een verachter der groote en sterke nationale tradities, waarop alle partijen in het Huis met recht trotsch zijn.

Beweerd wordt, dat ik met de sociaal democraten heulde en de „flaumacher" begunstigde. Alsof opnieuw wordt gezegd: deze rijkskanselier steunt alleen nog op de sociaal-democratie en enkele pacifistisch aangelegde verzoeningspolitici. Moet ik in dezen oorlog, waar Duitschers zijn, mij aan partijen houden? Wel weet ik, dat het onderscheid tusschen de nationale partijen en de andere in den politieken strijd vóór den oorlog veel beteekende, doch het zal toch de schoonste vrucht zijn, die deze oorlog ons in het binnenland brengt, dat wij dit onderscheid in de toekomst voor goed laten vallen, omdat het niet meer kan worden gerechtvaardigd, omdat het nationale van zelf sprekend is. (Levendige bijval).

Mijn hoop daarop is onwankelbaar, in weerwil van de heeren van Liebknecht, waarmede het volk na den oorlog afrekenen zal (Geroep: Partijstrijd zal er ook in de toekomst zijn). Zoo zwaar als tot nu toe mag hij echter niet zijn. Mogen wij daarom altijd opnieuw met het oude schema van nationale en antinationale partijen arbeiden? (Geestdriftige instemming).

Ik zie de geheele natie in heldengrootheid om hare toekomst worstelen. Onze zonen strijden en sterven met elkander als trouwe kameraden. Daar is dezelfde liefde voor het vaderland bij allen, moge het vaderland voor hen bezit en rijkdom insluiten of voor hen de plaats geweest zijn, waar de kracht hunner armen in hun levensonderhoud voorziet.

Deze heilige vlam van liefde voor het vaderland staalt aller hart, zoodat zij in duizendvoudige gevaren den dood ingaan. Slechts een volslagen verstokt hart kan zich onttrekken aan de ontroerende indrukken van de grootste oerkracht van dit volk; kan zich verweren tegen de vurigste liefde tot dit volk. (Stormachtige toejuichingen.)

En daar moet ik scheiding brengen? Moet ik daar niet vereenigen? Moet daar angst en zorg om den strijd der toekomst de krachten verlammen, die wij noodig hebben om den grooten strijd van het heden te doorstaan? Neen. Het geloof aan mijn volk en de liefde tot mijn volk geven mij de rotsvaste zekerheid dat wij zullen strijden en zegevieren, zooals onze beste strijders zegevierden. (Levendig bravo).

Onze vijanden willen tot het einde doorzetten. Wij vreezen geen dood en duivel, ook niet den hongerduivel, dien zij in ons land willen zenden. De mannen, die buiten om Verdun vechten, die onder Hindenburg streden, onze trotsche „blauwjassen", die Albion toonden, dat ratten bijten (toejuchingen): zij zijn van het geslacht, dat ook ontberingen weet te dragen. Die ontberingen bestaan. Ik zeg, dat rustig en openlijk ook tegenover het buitenland. Maar we dragen ze.

Ook in dezen strijd gaat het vooruit. De genadige hemel laat een goeden oogst tot rijpheid komen. Het zal niet slechter, maar beter worden dan in het vorige slechte jaar en dan het thans is. Met te rekenen op onze economische moeilijkheden zullen onze vijanden bedrogen uitkomen.

Een ander voorbeeld: Met groote getallen verbeterde onze jonge marine den 1sten Juni scherp haar winstcijfers. Ook deze overwinning zal ons niet roemziek maken. Wij weten wel, dat Engeland daarmede nog niet geslagen is. Maar het is voor ons een hoopvol teeken voor de toekomst, waarin Duitschland ook op de zeeën voor zich volledige gelijkheid van rechten en daarmede ook voor de kleinere volken blijvende vrijheid op de thans door de Engelsche alleenheerschappij gesloten zeewegen zal verwerven.

Dat is het heldere veelbelovende licht, van den 1sten Juni (Stormachtige bijval van het heele huis en op de tribunen. Het grootste deel der afgevaardigden heeft zich van zijn zetels verheven. Steeds weder weerklinkt bravo geroep en handengeklap).

De rijkskanselier dankte herhaaldelijk. De toejuichingen worden eenige malen herhaald.

Dinsdag voortzetting der beraadslagingen.

In het onlangs bij den rijksdag ingediende wetsontwerp betreffend een aanvullend crediet voor het begrootingsjaar 1916 wordt de rijkskanselier gemachtigd ter bestrijding van de eenmalige buitengewone uitgaven een som van 12 milliard mark door een crediet op te nemen.

De uit te geven obligaties schatkistbiljetten, alsmede eventueel bijbehoorende rentebewijzen, kunnen gezamenlijk of gedeeltelijk op buitenlandsche of volgens bepaalde waardeverhoudingen tegelijkertijd tegen binnen- en buitenlandsche valuta alsmede in het buitenland betaalbaar gesteld worden.

Adrian Lacle y Esposa

tienen el placer de participar á sus amigos y relacionados que el enlace de su hijo

ADRIAN AMADEO

con la Señorita

HENDRIKA SOFIA ARENDS.

Se efectuará el 12 del corriente á las 5½ P. M.

Aruba 1 Julio de 1916.

Recepción: Casa de habitación No. 22 á las 7 P. M.

Rudolfo M. Arends y Esposa

tienen el placer de participar á sus amigos y relacionados que el enlace de su hija

HENDRIKA SOFIA

con el Señor

ADRIAN AMADEO LACLE.

Se efectuará el 12 del corriente á las 5½ P. M.

Aruba 1 Julio de 1916.

Recepción: Casa de habitación No. 22 á las 7 P. M.